

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

זמני השבת

- הדלקת הנרות: 5:47
- מנחה וקבלת שבת: 6:02
- עלות השחר: 5:04
- נץ החמה: 6:16
- שיעור דף היומי א': 8:00
- סופ"ז ק"ש: 8:36 - 9:12
- שחרית: 9:00
- חצות: 12:09
- מנחה וסעודה ג': 5:50
- מוצש"ק להגאונים: 6:54
- מוצש"ק לר"ת: 7:17
- שיעור דף היומי ב': 8:15

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל העניינים או להנצחת קרוביכם.

kehilasdivreichaim@gmail.com

נדבת

חפסת גליון ופצתו

לעי"נ

האשה החשובה

והכבודה מרת יהודית

חנה מקסוול ע"ה בת

הר"ר שלמה וויט זצ"ל

נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

אשר לא עלה עליה עול

אמר החזוה מלובלין "ויקחו אליך פרה אדומה תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה עול". אם יש אדם בישראל הסבור שאין בו מום, שהוא כליל השלמות, משמע שלא עלה עול מלכות שמים, ולכן אינו יודע כמה רבים מומיו.

רבי יהושע מילנר התפרנס יפה מטחנת הקמח שהייתה בבעלותו, ששכנה בפאתי ירושלים של המאה ה-19. מי שסובב את הטחנה הענקית היה סוס שבילה את ימיו בהליכה אחידה וסבלנית סביב סביב במעגל שאין לו סוף. אולם רבי יהושע כמעט אף פעם לא נראה בטחנה. כיוון שהיה איש אדוק ומלומד, הפקיד את רבי שמואל על ניהול עבודת הטחנה וכך פינה את כל זמנו ללימוד תורה. כאשר מנהל העבודה, רבי שמואל, הלך לעולמו, נשכר אדם אחר לפקח על פעולת הטחנה. המנהל החדש החליט לשפך את תפקוד הטחנה על ידי החלפת הסוס הזקן והאיטי בסוס חדש וענקי, חזק בהרבה משאר הסוסים שעבדו שם קודם לכן. הסוס החדש ביצע את עבודתו במהירות כה רבה יחסית לקודמיו, שנעשה ידוע בכינויו "סוס הפלא".

עד מהרה יצא שמעו של הסוס ברחבי הארץ, והגיעו סוחרים מקרוב ומרחוק כדי לנסות לקנות את הבהמה הנהדרת. אפשר היה להפיק הרבה יותר כסף מן הסוס אילו שימש למשימות אחרות, יותר תובעניות מאלו של טחנת קמח, כגון גרירת משאות כבדים או הסעת אנשים עשירים ממקום למקום. בי יהושע מיאן למכור את הסוס וסירב לכל הפונים שהגיעו אליו. אך אף שאמר "לא" אינספור פעמים, חדה מעל פניו המוני אנשים, ההצעות המשיכו לזרום אליו מאנשים שרצו לקנות את הסוס. לכן הוא קבע ל"סוס הפלא" מחיר של 25 נפוליאונים - סכום שיכול היה לכלכל משפחה שלמה במשך שנתיים תמימות. הרי איש לא יהיה כה טיפש להציע לו הצעה כזאת! אולם רבי יהושע טעה בהערכת עיקשותם של הקונים הפוטנציאליים. סוחר אחד הציע את הסוס הזה והעסקה נחתמה.

בלילה שלפני השלמת המכירה, רבי יהושע לא יכול היה לישון. הוא התהפך על משכבו עד שלבסוף, באמצע הלילה, הוא התלבש ויצא מן הבית, באומרו למשפחתו ולחבריו סיפר להם את הסיפור המופלא שארע בלילה הקודם. רבי יהושע, מגיע לטחנה. כיוון שמעולם לא ביקר בטחנה במשך היום, מה הוא עושה שם באמצע הלילה? רבי יהושע צעד היישר אל הסוס בעוד כל הפועלים מתבוננים במתרחש. הוא עצר בצד הסוס ולחש כמה מלים באזנו הענקית. מיד קרס הסוס תחתיו ומת. רבי יהושע לא אמר דבר ושב לביתו. ביום הבא עשתה לה השמיעה כנפיים ש"סוס הפלא" מת בלילה הקודם ללא כל סיבה נראית לעין. "סוס בריא לחלוטין!" קראו כולם, ועוד סוס השווה 25 נפוליאונים! מי שמע על דבר שכזה!

רבי יהושע קרא למשפחתו ולחבריו סיפר להם את הסיפור המופלא שארע בלילה הקודם. "אתמול בלילה לא יכולתי לישון. התהפכתי על משכבי במשך שעות, וכשנרדמתי לבסוף, היה לי חלום מוזר מאוד. בחלומי הופיע לפניי מנהל העבודה הקודם שלי, שמואל, ואמר לי, 'עלי להתוודות בפניך שלא הייתי מנהל עבודה נפלא כל כך כפי שחשבת שהייתי. גנבתי ממך במשך השנים שעבדתי בטחנה. כשהלכתי לעולמי והופעתני בפני בית דין של מעלה, אמרו לי שהדרך היחידה שבה אוכל לכפר על חטאי הנורא נגד אלוקים ואדם יהיה לשוב עלי אדמות בצורת סוס שיעבוד בטחנה שלך, כדי שאוכל לשלם לך את חובותיי. נתנו לי גוף חזק במיוחד כדי שאוכל לעבוד קשה במיוחד. במשך חודשים תמימים עבדתי ללא לאות כדי לפצותך על מה שגנבתי ממך לאורך השנים'."

"אך כנראה שעשיתי את עבודתי טוב מדי", המשיך לספר מנהל העבודה בחלום, "שכן התפרסמתי בזכות כוחי ומרצי הרב. מששמעתי שאתה מתכנן למכור אותי, נמלאתי בעתה. הרי לא אוכל לכפר על חטאי אם לא אעבוד בטחנתך. אם תמכור אותי, אאלץ להגיע שוב עלי אדמות, הפעם אולי בצורה נחותה אף יותר, כדי לכפר על פשעי. אינני יכול לשאת את המחשבה על חזרה מחודשת, לכן אני מתחנן בפניך, סלח לי על מה שעשיתי לך", סיים את דבריו בחלום. רבי יהושע המשיך בסיפורו: "כאשר שמעתי את בקשתך, קפצתי ממיטתי ורצתי מיד לטחנה. הלכתי אל הסוס ואמרתי לו שאני סולח לו מכל לבי וכי אין הוא חייב לי עוד אף פרוטה. מששמע את מילותיי, נפח את נשמתו, שכן הוא מילא את תכליתו עלי אדמות. עכשיו יוכל שמואל האומלל למצוא שקט ושלווה בעולם הבא..."

לסיום, נקדיש את השורות הבאות לאור המגיפה הנוראה שאינה מפרידה בין ילדים לזקנים, בין אנשים לנשים, בין יהודים לגויים, הרי לא ניתן להתעלם מהמגיפה המפיל חללים רבים. ובודאי צריכים אנו להתחזק בכמה דברים וכל אחד צריך לקבל על עצמו קבלה גדולה כדי שהמגיפה לא יבוא ח"ו לידי קהילות יהודיות.

בפרשת השבוע קוראים אנו את פרשת פיטום הקטורת, ועל כן נתחיל בזה כי כל עיר ועיר יש לציבור המתפללים להיקהל בשעת התפילה כאשר בכל מקום יהיו לפחות עשרה אנשים יחד, ולקרוא יחדיו את תפילת "פיטום הקטורת" במניין הידוע בסגולתו הגדולה במיוחד למניעת מגיפות. ורבות דרשו רבותינו ז"ל באמירת פיטום הקטורת בציבור.

הרב גמליאל רבינוביץ אמר באחד מדרשותיו כיצד ניתן להינצל מן מגיפת הקורונה: "יש מחלה ושמה קורונה, מגיפה, אנחנו צריכים לשמור שזה לא יגיע, אני מבטיח לכם, תשמעו, בברכת הכהן, מי שמתפלל במניין הוא בחדר הגנה זה הבונקר והמקלט מהגניף, לא יאונה לו כלום, לא לו ולא לכל משפחתו, שמתחנת זכויותי המרובות של רב לא הגיעה מכת הדבר לשכונתו. הראו מוגן ומקלט ולא יהיה עליו ולא על משפחתו, ותקבלו ברצינות להתפלל במניין ולא לדבר בתפילה, לא לצער את בורא עולם, יהיה לכם שמירה לכם ולכל משפחתכם, תעשו את זה ותצליחו!"

הגמרא (תענית כא ע"ב) מביאה סיפור שמשמעותו היא כי חסד יכול למונע מגיפה. "בסורא הות דברתא, בשיבבותיה דרב לא הות דברתא, דרב לא הות דברתא. סברו מיניה, משום זכותיה דרב דנפיש. איתחזי להו בחלמא רב נפישא זכותיה טובא, והא מילתא זוטרא היא לרב, אלא משום ההוא גברא דקא משייל מרא חזבילא לבי קבורה". בעיר סורא הייתה מכת דבר, ורק בשכונתו של רב לא היה דבר. סברו בני המקום, שמחמת זכויותי המרובות של רב לא הגיעה מכת הדבר לשכונתו. הראו להם משמים בחלום כי רב, שמרובין זכויותיו מאוד, אך אין לחלול דבר זה בזכויותיו של רב. אלא משום זכויותיו של אותו אדם שהיה מתגורר שם שהיה עושה חסד ומשאל כל חפירה, את ומעדר, לצורך קבורה ולכן לא היתה שם מגיפה.

והקשה המהרש"א: אם זכויותיו של רב כל כך גדולות, למה שלא יגן בעצמו על השכונה שלו? וכתב כי ודאי ניצל גם בזכותו של רב. אלא מן השמים רצו להראות שאפשר להינצל גם בזכות אותו אדם בלבד. והסביר החיד"א (בספר מראית העין) שהכול נעשה כדי שילמדו ממעשיו. כי אם הייתה הגמרא אומרת שהעם ניצל בזכותו של רב, לא היו למדים ממעשיו, שהרי לא כל אחד יכול לעשות מעשים גדולים כל כך. לכן הסבירה הגמרא שהדבר היה בזכותו של אדם פשוט לכאורה, ומזה יכול כל אחד ללמוד ולעשות כמעשיו.

כִּי תֵשָׂא אֶת רֵאשׁוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

המפרשים דייקו למה כתיב בלשון יחיד, דהול"ל את "ראשי" בני ישראל, ועוד יש להבין הענין לאיזה צורך היו מונין את בני ישראל דמבואר במדרש דמשה רבינו אמר להקב"ה במה תרום קרנם של ישראל א"ל הקב"ה בכי תשא את, הכונה הוא שלאחר חטא העגל היו בני ישראל בשברון לב על החטא הנורא שעשו, ושאלו את כתרם שקיבלו במתן תורה, והיה משה רבינו רוצה לחזקם ולעודדם שימשיכו את עבודת השם בשמחה ובטוב לבב, לכן שאל במה תרום קרנם של ישראל, איך אפשר לחזקם לאחר המעשה הנורא של חטא העגל, והשיב ע"י כי תשא את דהיינו למנות אותם, כי דבר שמונין מראה על חשיבות הדבר, ודבר שבמונין אפילו באלף לא בטל, והטעם שזה מראה שכל יחיד חשוב מצד עצמו שבלעדו לא היה מגיע למנין השלם, ובשמים מסתכלים על פעולותיו ומחשיבים מעשיו בין במעשים טובים הוא מעורר נחת רוח למעלה וח"ו להיפוך גורם צער לשכינה, ואל יפטור אדם עצמו באמרו עבודתי לא מעלה ולא מוריד, ולכן כתיב כי תשא את ראש בלשון יחיד, דהמנין היה להראות החשיבות של כל יחיד המכריע את העולם כמבואר בסוף דקידושין לעולם יחשוב כאילו העולם חציו זכאי וחציו חייב ומכריע את כל העולם כולו, וזה נתן חיזוק לבני ישראל לאחר חטא העגל.

אמנם התחייבו להביא מחצית השקל דוקא, כי אל יחשוב האדם שהיותו ומחשיבים עבודת היחיד אזי אינו צריך להשתתף עם הציבור בפעולותיהם, זה אינו שאף שעבודת היחיד חשוב אבל הדרך להיות עובד ה' הוא דוקא עם הציבור, ואם יעשה כל דבר בעצמו ישאר מחצית ולא ישיג החשיבות של עבודת היחיד.

וְנָתַנוּ אִישׁ כּוֹפֵר נִמְשָׁלוֹ לְהוֹ:

כספר אפריון דייק מהו הלשון כופר נפשו, הול"ל ונתנו איש כופר, וכתב לפי מאמחו"ל [שבת דף פ"ח]: שבהר סיני כפה עליהם הר כגיגית, והקשה תוס' למה הוצרכו לזה הלא אמרו נעשה ונשמע, ותי דהכפיה היה על תורה שבע"פ, ונעשה ונשמע היה רק על תורה שבכתב, ובגמ' שם מבואר דיש לישראל טענת אונס בקיום התורה שנכפה עליהם, ולדברי תוס' טענת אונס הוא דוקא על תורה שבע"פ ולא על תורה שבכתב, נמצא דעל חטא העגל אין טענת אונס, דעשיית העגל זה נגד תורה שבכתב לא יהיה לך ששמעו מהקב"ה בעצמו, וזה הביאור ונתנו איש כופר על חטא העגל, וא"ת הלא יש טענת אונס כנ"ל, על זה התשובה "נפשו" פי' רצון מלשון אם יש את נפשכם, הלא תורה שבכתב שקיבלו ברצון, ממילא צריכים להביא כפרה על החלק שקיבלו ברצון בלי כפיה.

הֲיִתְּנוּ:

פרש"י נתקשה משה והראו לו כמין מטבע של אש, פי' הרה"ק מהר"י מקובצין ז"ל דמשה התקשה איך יכול מחצית השקל לכפר על חטא גדול, והראה לו הקב"ה מטבע של אש, כי אין העיקר כפרה על הסכום שנותן כי אי אפשר לכפר על חטא אפילו אם יתן כל ממונו, כי דברים גשמיים אינם שווין כלום נגד ענין רוחני, אלא הכפרה הוא האש ההתלהבות שיש בשעת עשיית המצוה ובפרט בעניני צדקה שהיצר הרע של קמצנות מתגבר, ואם מתגבר על זה ונותן בחמימות אזי הוי כפרה על החטא.

וידוע שיש ד' יסודות באדם, אש עפר רוח ומים, וכל אחד פועל איזה מידה, ומידת האש הוא כח התאווה, ומה שיש לאדם חמדת ממון הוא מכח האש, ולכן אם מוותר על חמדת הממון שלו ונותן לאחרים זהו מטבע של אש, וזהו עיקר הכפרה וכח של צדקה תציל ממות, כי דמים תרתי משמע, וע"י נתינת הצדקה במסי"נ ומוותר של הדמים שלו, אז זה כפרה על הדמים דהיינו הבריאות.

באופן אחר ראיתי **כספר כנס** ה"כ שלכאורה קשה למה נתקשה משה על המטבע של מחצית השקל ולא נתקשה על שאר מצות איך לעשותן כמו תפילין או ציצית, ותי' שדרך בני אדם להשתמש בעת מבקשים מהם ממון רב לצדקה, וכל שכן בשעה שהפרנסה קשה יש נימוקים שלא ליתן, וכן ישראל במדבר בארץ לא

זרועה היה להם הרבה תירוצים שלא ליתן, ונתקשה משה איך יבקש מכל אחד ליתן צדקה, הראה לו הקב"ה מטבע של אש, בשעה שבני ישראל עשו העגל פרקו כולם נזמי הזהב וזרקו אותם באש והיו מוכנים ליתן הרבה כסף עבור עגל הזהב, אמר לו הקב"ה אם יש לכם ממון הרבה לזרוק באש עבור העגל ושם לא השתמט בתירוצים שונים, א"כ גם כאן אתם יכולים ליתן כסף למשכן ה', וזה מוסר השכל להרבה אנשים שאינם נותנים צדקה כדבעי או אינם משלמים שכר לימוד ויש להם תירוצים, אמנם בשעה שצריכים לדברים של שטות והבל יש להם כסף מספיק, והאדם צריך להתבונן הרבה שלא ינהוג בעצמו סתירה בזה.

מחצית השקל:

כתב כספ"ק שבמילת "מחצית" יש אות צ' באמצע המורה על צדקה, והאותיות הקרובים לצ' הם ח' וי' והרחוקים מהם הם האותיות מ' ת', להורות שהצדקה תציל ממות ומביא חיים להנותן, וכן **מנז"ל** כספ"ק על הפסוק הנה עין ה' אל יראיו למיחלים לחסדו להציל ממות נפשם וגו', דאות הע' כשנותנים אותו בתוך מות נעשה מעות.

קח לך סמים נטף ושחלת והלבונה סמים:

מבואר בכריתות דף ו': שהחלבונה ריחה רע, ואעפ"כ מצטרפים אותו להקטורת להורות שכל תענית שאין עמה מפורשי ישראל אינה תענית, ומשום כך קודם כל נדרי אנו אומרים על דעת המקום וכו' אנו מתירין להתפלל עם העבריינים כמבואר בשו"ע סי' תרי"ז, ולכאורה יש להבין למה צריך להיות דביחוד עם תפילותינו יהיה דוקא מפורשי ישראל, ושמעתי מכ"ק הרה"צ האלמו"ר **מנז"ל** ז"ל שפי' בשם ג"א שידוע שאם רוצים לעשות אש צריך ליקח עצים יבשים ואם יקח עצים לחים לא יועיל רק יעשה עשן, אבל אם יש לו הרבה עצים יבשים ומניח בתוכו עץ א' לח, אזי גם הוא ישרף במהרה ביחוד עם העצים יבשים, וזה מה שאמרו חז"ל שיש להתפלל כ"כ בחמימות עד שגם הפושעי ישראלך שבדרך כלל אין תפילתו כלום, אבל גם הוא יתלהב ביחוד עם הציבור, אבל עם הציבור אינם מתפללים כראוי אזי הוי כולם כעצים לחים שאינו מדליק את העץ היותר לח.

ושמרו בנ"י ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם:

וקשה הלא בודאי כל המצוות שבתורה ניתנו לקיימם לדורות הבאים, ולמה בשמירת שבת הוצרך לכתוב לדורותם ברית עולם, וכתב **כספר אמני** שפר דאמרו חז"ל אילמלא שבת לא נתקיימו שמים וארץ דכתיב הכא ברית עולם וכתוב התם אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי, ומנז"ל ז"ל **הקדוש** פרשה זו שבאמת הקב"ה ברא העולם רק לששת ימים כמש"כ כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, ובכל שבת ושבת כיון שהגיע סוף השבוע צריך העולם להיחבר, ורק בזכות שמירת שבת העולם נתקיים לעוד ששת ימים, וזה מש"כ חז"ל כל האומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה במעשי בראשית, כי השומרי שבת הם המקיימי העולם, וזה ושמרו בני ישראל את השבת ועי"ז יוכלו לעשות השבת לדורותם שישאר העולם לדורות הבאים.

כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה הויה לו:

יש לדייק למה אמרו אשר העלנו ואיזה נפק"מ יש לנו בזה, וכתב **כספר נחל איתן** שא' מהטעמים שיצאו ממצרים קודם הזמן הוא כי עבדו בלילות שאינו זמן עבודה וממילא הושלם ימי השיעבוד, וידוע הטעם למה עשו העגל שטעו בעליות משה למרום, דהוא אמר להם לסוף ארבעים יום אני בא, וסברו שהיום שעלה הוא מן המנין, והוא אמר להם ארבעים יום כונתו היתה לארבעים יום שלמים דהיינו יום ולילו עמו, וא"כ התחילו הימים דוקא היום לאחר שעלה, אמנם הם תפסו למשה בטענת ממנ"פ, אי חשוב לילה לחוד כי הוא זמן עבודה ומטעם זה הוציא אותנו ממצרים קודם הזמן כי עבדנו בלילה, א"כ למה

אמר שיום ולילו עמו הרי הלילה יש לו חשיבות מצד עצמו, וא"כ יש להתחיל הארבעים יום מיד כשעלה דהיינו מתחילת הלילה ולא מתחילת יום הבא, ואי סבר דלילה הולך אחר היום כי אינו חשוב זמן עבודה, א"כ למה הוציאנו ממצרים קודם הזמן, לכן הזכירו כאן ענין יציאת מצרים.

אנא חטא העם הזה חטא גדול:

לכאורה קשה משה רבינו שהיה סניגורן של כלל ישראל והפך בזכותם היה צריך למעט החטא ולא לומר שאדרבה עשו חטא גדולה, ושמעתי מ"ק האלמו"ר מוהר"ר יעקב מפשעווארסק ז"ל לבאר עפ"ד הגמ' ריש ע"ז לא היו ישראל ראויים לעשות חטא העגל אלא להורות תשובה לציבור, וזה מה שאמר משה הלא עשו חטא גדולה אשר לא היו ראויים לעשות כן מיד אחר מעמד הר סיני, כי בדרך כלל מתחילין בחטא קטן ואח"כ עבירה גוררת עבירה, וכיון שעשו חטא גדולה זה סימן שנלקח מהם הבחירה, ורק להורות תשובה לרבים נעשה חטא העגל, לכן ביקש כפרה, ומהאלמו"ר מהר"א מפשעווארסק ז"ל שמעתי ראייה נכונה להנ"ל מהא למצוא ז"ל זכרתי הארז"ל שהנזהר ממשוהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה, והנה בני ישראל בשנה שיצאו ממצרים בודאי לא נכשלו בחמץ כי התורה מעיד עליהם בפרשת בא שאכלו עוגות מצות כי לא חמץ ואין לך עדות יותר טוב מהתורה"ק בעצמו, ולפי דברי הזוהר הקדוש איך חטאו אח"כ בחטא העגל הלא נזהרו ממשוהו חמץ, וע"כ שלא היו ראויים לאותו חטא מחמת ההבטחה הנ"ל, ורק כדי להורות תשובה לרבים נעשה כן. עו"ל משל לקטן שמשחק במקום סכנה אזי האב מעניש אותו ומתרה אותו שלא יעשה עוד, אבל אם הקטן הזיק את עצמו באופן קשה אזי אין זמן להענישו אלא מזרזים ליקח אותו לרופא לרפואתו, כמו כן כאן חטאו חטא גדולה ואין זמן להענישו אלא לפעול עבורם.

אלהי מסיכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור:

ענין הסמיכות ז"ל כתב בספר שארית יעקב כי מבואר במגילה למה נתחייבו ישראל כליה ח"ו מפני שהשתחוו לצלם, ומשום זה היה מרדכי צריך לגזור תענית בפסח כדכתיב ויעקב מרדכי, לכן הזהיר התורה שלו יעבדו ע"ז וממילא לא יצטרכו לעבור ויוכלו לשמור חג הפסח כדבעי.

ענין מחצית השקל לכפר על חטא העגל, יש להבין למה ציוה להביא דוקא מטבע שיקנו מזה עבור המשכן הלא היו יכולים להביא מיד הזהב כסף ונחושת תכלת וארגמן וכו', ועוד קשה למה היה צריך למנות אותם דוקא, וצמירט מצואר שלאחר חטא העגל אמר משה להקב"ה במה תרום קרנם של ישראל א"ל בכי תשא את, וכתב סג"ס מוולאזיסן ז"ל הכונה בזה כי צדקה מציל ממות לחיים, לכן אחר חטא העגל שנידונו במיתה הוצרכו לקיים מצות צדקה, אמנם במדבר לא היו עניים כי היה להם המון ובתורה כתיב שמלתם לא בלתה מעליהם ולא חסר להם כלום, לכן ציוה הקב"ה למנות בני ישראל ע"י מטבע כדי שלא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, נמצא מי שאין לו מטבע יהיה ח"ו בנגף, ובודאי היו הרבה אנשים שאף שהיה להם לאכול וללבוש אבל לא היה עמהם מטבעות של כסף, ממילא עשו אחרים עמהם חסד ונתנו להם המטבע כדי שיהיו יכולים ליתן מחצית השקל ולא יהיו בכלל הנגף, נמצא שע"י הציווי למנות במטבע דוקא היה אפשריות לקיים מצות צדקה במדבר א' לחבירו, ובזכות שעזרו לאחרים ליתן להם מטבע להצילם ממות לחיים שלא יהיה בהם נגף, זכו הם להינצל מעונש של חטא העגל, וזה מה ששאל משה במה תרום קרנם של ישראל במדבר כי לכאורה קשה להם לקיים מצות צדקה שכל אחד יש לו כל הצטרותו, לזה השיב בכי תשא את דהיינו עצה הנ"ל, בזה יהיה

להם כפרה להינצל ממות לחיים, נמצא דלפעמים עושים חסד עם א' אף שיש לו הצטרותו, אבל בדבר א' הצריך לו הרבה מחזקים אותו, זה ג"כ צדקה גדולה

ענין מאה האדנים מצואר צבע"ט שהוא כנגד מאה ברכות ענין האמונה בא חבוק והעמידן על אחת, ושני אדנים כנגד אנכי ולא יהיה לך, מחצית השקל אפילו האדם אינו רואה כל הענין [ג, ס], צריך להאמין [וזה הקשר של תפילין מקשר את הס'], וזה היה החטא של בא שש, וההיפוך הוא מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדין, לדעת מה זה ועל מה זה.

כי זה משה האיש:

בזה חטאו ובזה תיקנו זה יתנו, זה ישפיל וזה ירום, נ"ל דמשה היה לו נשמה פרטי שנולד בקדושה ונתמלא הבית כולו אורה כמ"ש"כ ותרא אותו כי טוב "הוא" לשון נסתר זה החלק שהיה בשמים, והיה לו הנשמה כוללת מילדי העברים "זה" שהיה אפשר לראות בעוה"ז עבודתו כי בזה נולד במידות רעות שהיה לו הנשמה הכוללת וע"ז נאמר לשון נוכח, ולכן כשמשה עלה השמימה ולא חזר חשבו כי זה משה האיש החלק שהיה צריך לעבוד והיה צריך להשביה כולם זה נעלם, ולכן תיקנו ע"י זה יתנו שגם משה היה מעוברים את הים כמדרש חז"ל כל העובר בימא דסוף, וכן הפרה אדומה ויקחו אליך שגם למשה היה הנצרך אפר פרה שמסר נפשו לישראל שהוא בכלל חטא שבירת הלוחות דהיינו כמו חטא העגל, וכן וימהר משה שהק סאנן עזרא לאותן שכי שהכונה להפסיק את הקב"ה לושלא יאמר דור חמישי וזה היה חוצפה להפסיק את הקב"ה באמצי דיבורו אמנם בזה כלל עצמו עם ישראל, ולכן הועיל התשובה לו ולאחרים, וזה עבות משה לתקן אחרים.

זכור לאברהם יצחק וישראל עבדיך:

ופרש"י אם לשריפה זכור אברהם שמסר נפשו לשריפה, אם להריגה זכור ליצחק בעקידה ואם לגלות זכור ליעקב שהלך לחרן, וצריך ביאור למה הזכיר דוקא שלש דברים אלו וגם מה מועיל אם חייבים עונש זכות אבות אינו מועיל וגם למה אח"כ דכ' וינחם ה' על הרעה, הלך והרג שלשת אלפי איש, י"ל דמבואר ברש"י להלן שדן אותם כעיר הנידחת ששם היה הרג ושריפת החפצים והצדיקים עזבו את העיר, דהענין שלא רצה שיאבדו שם ישראל ענין הקהל והציבור והשלימות העם, ולכן התפלל עליהם שיועיל הזכות, אבל היחידים היו צריכים לקבל עונש מדין יחיד, אבל משה רבינו הציל את ה"כלל ישראל".

צמי' מהר"ל דסק"ל איתא עה"פ אך את שבתותי מיעוט בשבת שבזמן מוספת שבת עדיין עסקו במשכן, כמבואר תוס' כתובות מ"ז. שבזמן תוספות מותר לארוס אשה ובנימן המקדש דומה לנישואין כמבואר בחז"ל עה"פ יום שמחת לבו, [אולי רמז שבת מותר כמבואר בזה"ק פרשת אמור]

בחטא העגל כ' שמשה אמר אולי אכפרה בעד חטאותיכם, אשים כופר וקנוח וסתימה לנגד חטאתיכם להבדיל ביניכם ובין החטא, וצריך ביאור באריכת הלשון של רש"י ומה כוננתו, ונראה עפ"מ"כ בספה"ק ששורש ישראל אין לו שייכות לחטא ובעצם הפנימיות שלהם רק חלק א' ממעל כולו קדושה, והכל רק בקליפה, וזה כונת רש"י שהחטא לא ישפיע על פנימיות בני ישראל, שיהיה הבדל בין ישראל לחטא, כי כל חטא גורם ריחוק מהקב"ה, ולכן אמרו חז"ל כל השומר שבת כהלכתו אפילו עו"ז כדור אנוש מוחלים לו ופירשו המפרשים לא על החטא עצמו אלא על הריחוק, וי"ג מידות של רחמים הביא התקרות מה הוא אף אתה, ולכן ע"י ואנוהו התחיל מלאכת המשכן

לע"נ

לע"נ

הרה"ח ר' חזקוני בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

הרה"ח ר' בנימין בייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזקוני זצ"ל

ואבני ליה בית מקדשא.
שמע ר"ת שבת משכן עולם, קדושת עולם גדול אמנם
קדושת משכן יותר ושבת עוד יותר וישראל עוד יותר והקב"ה אומר
קדושת למעלה מקדושתכם, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד וזהו
לדעת כי אני ה' מקדישכם.

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת וגו':

עני' תלג"י שכ' למעבד ית שבתא בתפנוקא, דהיינו עושים את
השבת ע"י העונג, נראה עפ"י ד"סחת"ב בתורת משה פרשת תבא עה"פ

ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת "לעשות אותם" דקאי על
שבת כמש"כ לעשות את השבת, וכ' שם שאם אין זכור אין שמור
וכאילו לא עשה כלום עיי"ש, ולפי"ז יובן ענין ענג היפך נגע כי ארור
ענין נגע והפיכו ענג ברוך אשר יקים לעשות את השבת, וצ"ל
מצוה שעינין עונג שבת הוא כמו הכל מקודים בעצרת בעינין נמי לכם
מ"ס יום שניתנה תורה לישראל, ולכן שבת הוא היום שניתן תורה
לישראל, וזה בא ע"י שהוסיף משה יום אחד מדעתו, ויש רמז בפסוק
ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה'.

עניני פרשת פרה

לכבוד יומא דהילולא רבה של רצינו הקדוש הרצי ר' אלימלך
ז"וק"ל ז"ע ועכ"א

לספר גדלותו של הנועם אלימלך אין בידינו, כי בזמן שאנו
רואים בספרים הקדושים אין תיארו אותו, וכששומעים אין הצדיקים
סיפרו אודותיו באימה וביראה וברטט של קדושה, וכשאנו נוסעים
לצינו הקדוש בליזענסק ורואים אין לאחר מאתים שנה לאחר פטירתו
באים המון אנשים ושופכים לב כמים לעורר רחמים כל אחד ואחד
בעינינו בזכות אותו צדיק וקדוש, וידוע אין שהרבה אנשים ניוושעו
בעינינו שונים לאחר נסעם להציון הקדוש, הרי זה מראה אפס קצוה,
שאין אנו מדברים על בן אדם אלא על מלאך אלקי, א' מבני עלייה
שעליהם אמרו חז"ל ראו הקב"ה הצדיקים שהם מועטין עמד ושתלך
בכל דור ודור, ומה שנכתוב הוא רק מלוקט מפי צדיקים ואנשי מעשה
מגידי אמת וממה שמבואר בספה"ק. הרס"ק רצי ישראל מרזון ז"ל
אמר "חמש מאות שנה קודם שנולד הרבי ר' אלימלך כבר השפיעו
מלמעלה טובות בעולם הזה בזכותו", עוד אמר שעבד על עצמו כל כך
בקדושה עד ששני ידיו נתקדשו כמו שני לוחות הברית ועשר
אצבעותיו כמו העשרת הדברות.

הרס"ק הרצי ר' מענדל מרימונוב ז"ל אמר שבשעה
שהרבי ר' אלימלך היה מתפלל היה כל עצמותיו נוקשין זל"ז, ויש גיד
א' לאחורי האוזן שבדרך כלל אינו מתנווד כלל רק בשעת מיתת האדם,
ואצלו בשעת התפילה היה אותו גיד תמיד מתנווד ופניו להבו כלפי
אש, [שמעתי כן כמ"פ מהרס"ז הרצי מפשעווארסק שליט"א].

זמנא ושמש כתב בשם הרס"ק רצי יצחק אייזיק מזליטשוב
ז"ל שמימות הנביאים לא ירד איש שהיה משיג כל כך מדרגות גדולות.

המאור ושמש היה משמש את הנועם אלימלך, והיה מספר
שבעת שהרבי היה מתכוון ללמוד תורת הקבלה בלילה היה אומר
בזה"ל "נפשי נפשי נשמה נשמה מיינע, אין האב אויף דיר גרויס
רחמנות וואס די ביזט אריינגעפאלען אין אלימלך'ס גוף, און דורך דעם
פערשפילט דיין עולם הבא, אין בין דאך א' חוטא, אוי געוואלד! א
חוטא וואס איז מחריב עולמות", אח"כ היה מחשב כל העבירות שעשה
באותו היום, [וכמובן שעבירות אלו הלוואי שיהיו מצוות כאלו אצל
אחרים]. אח"כ היה הרבי לומד עם א', והמאור ושמש סיפר שרבו אמר
לו שזה היה אברהם אבינו, כנראה שהרבי התעורר אז בבחינת אנכי עפר
ואפר, לכן זכה לגילוי אברהם.

במגילה כ"ט אמרו שבאמת היו צריכים להקדים פרשת
החודש דקאי על הקרבן פסח, ואח"כ פרשת פרה שצריכים שבעת
ימים קודם ההקדשה, אלא הקדימו פרשת פרה מפני "שיש בה טהרתן
של ישראל", י"ל הענין כי אמרו חז"ל בכלים [ב' א'] שבירתן זו היא
טהרתן, על ידי שבירת הלב זוכה ללב טהור, שיחשוב בעיניו שהוא אינו
כלום ולא עשה מאומה, ועי"ז לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש
בקרי היינו ההתחדשות של חודש ניסן הבעל"ט, וכתב צפ"ר צית
אה"ן וזה לשונו "צריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש
להקרב הפסח ממש, כמו כן נטהרין בזמן הזה בקריאת פרשת פרה, כל
אחד ואחד לפי מדרגתו להארת הפסח, ולקדושת כל אחד ואחד לפי
בחינתו בקדושה".

ועל ידי הקריאה מעוררים הטהרה בנפש, כמבואר במנחות דף
ק"י כל העוסק וכו' ובעבודת ישראל כתב דלכך כפל התורה שני פעמים
לאמור בפרשה לומר שיהיה אמירה יתירה בפרשת פרה לעורר ענין
הנ"ל.

המנו אברהם צ"ח סימן תרפ"ה כתב שיי"א פרשת פרה
מדאורייתא, וצ"ע היכא מוכח בפסוק שיש חיוב לקרות הפרשה, וכ'
צ"ל מענין דכ' זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמור דבר אל בני
ישראל, לא מצינו לשון כזו בכל התורה, אלא בא הכתוב להשמיע "זאת
חוקת התורה אשר צוה ה' לאמור" דהיינו לקרוא הפרשה ורמז מכאן
להך שיטה דהוי מדאורייתא.

מה שקבעו פרשת פרה לאחר מחיית עמלק כי בשעה
שמתאבקים עם כוחות הטומאה הגם שמנצחו ומכניעו מ"מ עכ"ז נדבק
איזה שמץ, ולזה צריכים ליטהר בפרשת פרה.

הפרה אדומה היה מטהר אפילו מטומאת מת הטומאה היותר
חמורה, רשעים בחייהם נקראו מתים, כ"א יש בתוכו חלק הרשע
שצריך לעקור, וזהו ענין קריאת פרשת פרה.

צפ"ר תורת אמת כתב ששבת פרשת פרה מסוגל לרפואות,
כי פרה אותיות רפה, כי רפואת הנפש מביא רפואת הגוף.

כפייט אומרים לטהר טמאים וכו' באומר קדוש, דהיינו מי
שרוצה לטהר א"ע מוכרח לקבל עליו שהדיבור שלו יהיה קדוש בלי
ניבול פה לשון הרע ורכילות ח"ו, ומהותו של האדם ניכר באופן שהוא
מדבר ומאוד יש ליזהר בזה.

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין ביינוש וזעבוים זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזדנך ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ' שמיני לסדר 'נקרובי אקדש' - מניסן תשנ"ז

